



Kriterier for valg af klimavirksomheder

Dette notat beskriver baggrunden for DEG's valg af klimavirksomheder til projektet Klimavirksomhedscases til at understøtte klimakompetencer i de erhvervsrettede ungdomsuddannelser. Projektet er støttet af Villumfonden.

DEG har valgt 10 klimavirksomheder ved en bred deskresearch. I søgningen er inddraget mange perspektiver, særligt ESG, CSR, SDG og anerkendte certificeringer for virksomheder. Herudover, har vi brugt vores netværk til at indsnævre søgningen. Vi præsenterer her vores definition af grønne kompetencer, krav og kriterier for en "klimavirksomhed" samt afgrænsning af projektet.

HVAD ER GRØNNE KOMPETENCER?

DEG ønsker at styrke kompetencerne indenfor grøn omstilling hos lærere og elever på de erhvervsrettede ungdomsuddannelser (Eud, eux, hhx og htx). Klimavirksomhederne bliver derfor valgt ud fra, at de skal bidrage til den grønne omstilling gennem grønne kompetencer. Grønne kompetencer er dels **erhvervsfaglige kompetencer** og bæredygtig dannelse, der er de **almene grønne kompetencer**. De almene grønne kompetencer gør eleverne i stand til at tage kritisk stilling og reflektere, så de kan håndtere bæredygtige dilemmaer og udvikle sig som verdensborgere.

I projektet lader vi os inspirere af Tænketanken CONCITO's definition af erhvervsfaglige kompetencer til grøn omstilling samt definitionen af almene bæredygtige kompetencer i Handleplan for Uddannelse for Bæredygtig udvikling (UBU). Med det afsæt defineres grønne kompetencer således:

KOMPETENCER TIL AT UNDERSTØTTE GRØN
OMSTILLING PÅ ERHVERVSRETTEDE
UDDANNELSER

"Kompetencer til grøn omstilling defineres som kompetencer, der ved anvendelse i et job bidrager til samfundets grønne omstilling gennem miljøbeskyttelse, ressourcebesparelse og klimaindsats. Samt elevernes kompetencer til at kunne reflektere, identificere og handle på bæredygtige problemstillinger, dilemmaer og udviklingsmuligheder."



De virksomheder, der indgår i projektet, skal kunne illustrere, hvordan kompetencer til grøn omstilling bliver anvendt i praksis i virksomheden og dermed understøtte klimaundervisningen på erhvervsskolerne.



KLIMAVIRKSOMHEDER, DER BIDRAGER TIL GRØN OMSTILLING

DEG vil fokusere på virksomheder, der gør en forskel på klimaområdet og reducerer udledninger. Om det så er direkte (At virksomhederne selv udleder mindre) eller indirekte (uden for virksomhedens egen drift, men i deres værdikæde) eller at virksomhedernes produkt fx er et alternativ til et produkt, der udleder. Herved, vil det indgå i overvejelserne, om en virksomheds produkt er et bæredygtigt alternativ til andre produkter på markedet, eller virksomheden har arbejdet målrettet på at reducere egen udledning og har dokumenteret det,

Herunder er en tabel, for de konkrete kriterier, der indgår i udvælgelsen af virksomhederne. Tabellen er delt op i to dele. Første del er krav, der skal opfyldes, før vi udvælger en case. De krav er for at sikre både en diversitet af virksomheder inden for type, branche og geografi samt at virksomheden repræsenterer erhvervsfaglighed, både ift. fag, virksomheden taler ind i og hvilke medarbejdere, der arbejder der. Branchekategorierne er baseret på brancherne i "Klimapartnerskaber og uddannelse", der ses som vigtige ift. at bidrage til en bæredygtig omstilling af Danmark (DEG, 2021). Anden del, er kriterier, hvor det er en fordel, hvis et eller flere er opfyldt, for at en case udvælges – men det må vurderes fra case til case, hvor mange skal være opfyldt. Nogle af kravene kan overlape, fx kan virksomheden Letbek både kategoriseres som en produktionsvirksomhed og indenfor Affald, Vand og den Cirkulære branche.

Krav til 10 klimavirksomheder



KRAV	TYPE	STØRRELSE	BRANCHE	GEOGRAFI	FAG	MEDARBEJDERE
MÅL	AT BRUGE VIRKSOMHEDER INDEN FOR TO OVERORDNEDE TYPER: A) OMSTILLINGSVIRKSOMHEDER: VELETABLEREDE VIRKSOMHEDER, DER HAR GENNEMFØRT TILTAG, HVOR DER ER UDVIKLET MERE KLIMAVENLIGE PRODUKTER ELLER PRODUKTION FX VIA RESSOURCEBESPARELSER B) INNOVATIONSVIRKSOMHEDER: NYRE VIRKSOMHEDER, DER HAR ET NYT PRODUKT/LØSNING, DER BIDRAGER TIL DEN GRØNNE OMSTILLING.	AT BRUGE VIRKSOMHEDER AF FORSKELLIG STØRRELSE: A) VIRKSOMHEDER MED UNDER 250 MEDARBEJDERE (SMV'ER) B) VIRKSOMHEDER MED OVER 250 MEDARBEJDERE	AT BRUGE VIRKSOMHEDER FORDELT PÅ SÅ MANGE BRANCHER SÅ MULIGT INDEN FOR DE 13 KLIMAPARTNERSKABERS KATEGORISERING.	AT BRUGE VIRKSOMHEDER, DER ER GEOGRAFISK SPREDT I LANDET.	AT BRUGE VIRKSOMHEDER, DER TALER IND I SÅ MANGE ERHVERVSRELEVANTE FAG SÅ MULIGT.	AT BRUGE VIRKSOMHEDER, HVOR DER ARBEJDER MENNESKER MED ERHVERVSFAGLIG BAGGRUND.

Klimavirksomhederne lever op til en eller flere af disse kriterier



KRITERIER	STRATEGI/ MÅLSÆTNINGER	DATA	CIRKULÆR ØKONOMI	VÆRDIKÆDE-ANSVAR	ARBEJDER MED SDG'ER	FOKUS PÅ ESG	CERTIFICERINGER	ALTERNATIV
MÅL	AT BRUGE VIRKSOMHEDER, DER HAR FORMULERET EN STRATEGI/HANDLINGSPLAN ELLER MÅL FOR DERES BÆREDYGTIGE OMSTILLING/LØSNING/PRODUKT.	AT BRUGE VIRKSOMHEDER, DER HAR KVANTITATIVE DATA PÅ RESSOURCEBESPARELSE OG KLIMAINDSATS FX REDUKTION AF UDLEDNING OG ENERGIEFFEKTIVISERING, MATERIALEBESPARELSE, OPTIMERING AF RESTHÅNDTERING ELLER LIGNENDE.	AT BRUGE VIRKSOMHEDER, DER ARBEJDER MED CIRKULÆR ØKONOMI, ENERGIOPTIMERING, GENBRUG OG AFFALDSREDUKTION	AT BRUGE VIRKSOMHEDER, DER FOKUSERER PÅ CSR OG/ELLER HAR MÅL INDENFOR SCOPE 2 ELLER 3.	AT BRUGE VIRKSOMHEDER, DER INDTÆNKER ET ELLER FLERE AF FN'S VERDENSÅL, MEN AT ET AF DEM SKAL VÆRE VERDENSÅL, DER RELATERER SIG TIL DEN MILJØMÆSSIGE BÆREDYGTIGHED.	AT BRUGE VIRKSOMHEDER, DER INDTÆNKER ESG (ENVIRONMENT, SOCIAL, GOVERNANCE).	AT BRUGE VIRKSOMHEDER, DER ER BLEVET MILJØ-CERTIFICERET INDENFOR EGET FELT.	AT BRUGE VIRKSOMHEDER, HVIS PRODUKT ELLER SERVICE, UDGØR ET BEDRE/ MERE BÆREDYGTIGT ALTERNATIV END ANDRE LIGNENDE PRODUKTER/SERVICES PÅ MARKEDET



Uddybning af kriterier

Strategi/Målsætninger

Vi prioriterer virksomheder, der har en strategi for deres bæredygtighed; at reducere udledninger, genanvende mere, samt fokus på deres værdikæde. Det vil være positivt, hvis virksomheden har mål for 2025 og/eller 2030. Vi opsætter ikke nogen specifikke grænser, for hvad målet skal være (fx at man skal have mål om at reducere udledninger fra produktionen med 70% i 2030), da det vil være forskelligt fra branche til branche, hvad der er ambitiøst. Vi foretager et skøn fra case til case og udvælger altså den virksomhed, der er mest ambitiøs inden for sin egen sektor. Da vi gerne vil have repræsenteret et bredt spektrum af erhvervsuddannelser, vil dette også inkludere virksomheder, der bruger fossile ressourcer, men som alligevel har initiativer, der gør dem grønnere, end andre indenfor branchen. For at reducere risikoen for greenwashing, vil vi fokusere på, om virksomhedens medarbejdere er klar over, hvordan virksomheden arbejder med bæredygtighed, fremfor kun ledelsen (Vollero, A, 2022: S. 87).

FAKTABOKS

**CIRKULÆR ØKONOMI:**

BEVARER VÆRDIEN AF ET PRODUKT I EN PRODUKTCYKLUS

CSR: "CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY" OM VIRKSOMHEDER, DER TAGER SOCIALT ANSVAR**EPD:** "ENVIRONMENTAL PRODUCT DECLARATION"/MILJØVAREDEKLARATION**ESG:** "ENVIRONMENT, SOCIAL & GOVERNANCE" ER ET VÆRKTØJ TIL AT MÅLE PÅ EGEN BÆREDYGTIGHED**GREENWASHING:** EN VIRKSOMHED, DER LEDER KUNDER TIL AT TRO, AT DE ER BÆREDYGTIGE, NÅR DE IKKE ER DET**LCA:** "LIFE CYCLE ANALYSIS" ER ET VÆRKTØJ, DER VURDERER POTENTIELLE MILJØ- OG KLIMAPÅVIRKNINGER FOR ET PRODUKT ELLER SERVICE**SCOPE 1:** DIREKTE EMISSIONER FRA VIRKSOMHEDEN**SCOPE 2:** EMISSIONER FRA VIRKSOMHEDENS DRIFT: TRANSPORT AF PRODUKTER, ELEKTRICITET**SCOPE 3:** INDIREKTE EMISSIONER FRA VIRKSOMHEDENS FORSYNINGSKÆDE**SDG:** "SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS" (FN'S VERDENSMÅL)

Data

Virksomheden skal have noget data, som kan stilles til rådighed for elever og lærere på erhvervsuddannelserne. Dette data kan så bruges i undervisningen til at lave beregninger og analyser. Materialet kan være alt fra årsrapporter, data på CO2-reduktioner, hvor meget deres produkter udleder, livscyklusanalyser^{*1} eller anden data, der viser, at de handler på deres bæredygtige strategi. At virksomheden stiller data til rådighed, skal også sikre, at virksomheden ikke kan betegnes som "greenwashing" (Vollero, A, 2022: S. 87).

Cirkulær Økonomi

DEG prioriterer virksomheder, der fokuserer på cirkulær økonomi eller høj grad af genanvendelse. Europakommissionen (2015) definerer cirkulær økonomi således: "En økonomi [der] har til formål at bevare værdien af produkter, materialer og ressourcer i så lang tid så muligt, ved at recirkulere dem i produktcyklussen og samtidig minimere affaldsproduktionen" (Swain & Sweet, 2021: s. 3). Cirkulær Økonomi er et modsvar til den lineære "brug og smid væk"- kultur. De cirkulære principper inkluderer

¹ En livscyklusanalyse er et værktøj, der vurderer potentielle miljø- og klimapåvirkninger, samt ressourceforbrug for et produkt eller service – fra vugge til grav: <https://plast.dk/livscyklusanalyse-lca-hvad-kan-den-bruges-til/>



et øget fokus på 1) design af produkter, der holder længere, er nemmere at reparere og hvis dele kan genbruges; 2) ændring af mentalitet ift. forbrug; mere udlejning og flere låneservices, 3) socialt niveau; regler og infrastruktur til affaldshåndtering, uddannelse & kommunikation etc. Ofte bliver Livscyklusanalyser brugt ifm. Implementering af cirkulær økonomi (Ibid: s. 4).

Fokus på ESG (Særligt E)

DEG vil gerne udvælge en virksomhed, der arbejder med ESG, da det er et meget konkret værktøj, som virksomheder kan bruge for at følge deres egen udvikling inden for bæredygtighed. ESG står for Environment, Social, and Governance og er i de senere år blevet en relativ mainstream metode til at måle på bæredygtighed i virksomheder. Ud fra metoden får en virksomhed en score, som kan sammenlignes med andre virksomheder. Nogle teoretikere argumenterer for, at ESG-scoring er forenklet, og ikke tager i betragtning, hvor kompleks klimakrisen er. Herudover er der ingen standardisering for, hvordan en virksomhed måler og dokumenterer på bæredygtighed – og det er udelukkende på virksomhedsniveau (mikrolevel) (Clément et. Al. 2022: s. 1-2). Med denne kritik for øje, er det dog en af de mest brugte metoder i dag, og hvis en virksomhed arbejder med ESG, viser det, at de tager arbejdet med bæredygtighed seriøst. Derfor ser vi det som positivt, hvis en virksomhed arbejder med ESG. Da projektet har fokus på klima, lægger vi særlig vægt på E'et.

Arbejder med SDG'er

DEG prioriterer virksomheder, der arbejder med et eller flere af FN's verdensmål. Der er 17 verdensmål etableret af FN i 2015, som regeringer skal nå i mål med inden 2030. Selvom det er regeringernes ansvar, er der mange virksomheder, der også implementerer målene i deres strategi. For at operationalisere målene er der blandt andet oprettet UN Global Compact², som har værktøjer til at måle og rapportere på verdensmålene. Disse mål, går ud over virksomhedens egen drift og fokuserer på globale udfordringer – både klimamæssige og sociale (makro-level) (Montiel et. Al. 2021: s. 1000-1001). Det vil derfor være positivt, hvis en virksomhed arbejder med verdensmålene, da det viser et større ansvar.

Værdikædeansvar

DEG prioriterer virksomheder, der tager værdikædeansvar. Vi baserer dette på begrebet CSR (Corporate social responsibility), med følgende former for ansvar: 1) økonomisk - at virksomhedens produkter/service har en værdi for samfundet, 2) lovmæssigt – at virksomheden opfylder love og regler, 3) etisk – at virksomheden omfatter sociale aktiviteter, som forventet af samfundet, 4) filantropisk – at virksomheden donerer, har sociale kampagner og sponsorater, der har til formål at forbedre samfundet (Vollero, A, 2022: s. 11; ³). Da vi har særligt fokus på klima og udledninger, undersøger vi, om virksomheden tager ansvar for deres udledninger i scope 1, 2 eller 3. Scope 1 svarer til direkte emissioner fra virksomhedens produktion, scope 2 svarer til emissioner fra virksomhedens drift; transport af produkter, elektricitet etc. – mens scope 3 svarer til de indirekte emissioner – fra virksomhedens forsyningskæde, som ofte er der den største udledning ligger (Li et. Al. 2019, S. 1).

² <https://www.unglobalcompact.org/what-is-gc/mission>

³ <https://etisk-handel.dk/begreber/csr/>



Certificeringer

Vi ser det som positivt, hvis en virksomhed har nogle certificeringer indenfor eget felt. En virksomhed er ikke automatisk en bæredygtig virksomhed, hvis de er certificeret, da der generelt bliver sat spørgsmålstegn ved om certificeringer har en reel effekt (CSR.dk, 2022; Bredsdorff, 2022; Plechinger, 2021; Yudelsson, 2016). Vi er derfor opmærksomme på om det er en national eller internationalt anerkendt certificering inden for eget felt. Vi går fx ud fra forskellige certificeringer til træprodukter⁴, bæredygtigt byggeri⁵ (EPD'er⁶), indenfor cirkulær økonomi⁷ mfl.⁸.

Da vi ikke har ressourcerne til at gå i dybden med om en virksomhed skaber reelle resultater, er dette derfor ét kriterie ud af mange – og dette kan ikke stå alene.

Alternativ

Overordnet set, kigger vi på, om en virksomhed har et produkt/løsning/service, der udgør et mere bæredygtigt alternativ til, hvad der ellers er på markedet. Det er ikke sikkert, der er deciderede tal på det, men det er positivt hvis der er. Det kunne fx være IBF beton, der har udviklet en ny type beton uden cement, der udleder mindst 50% mindre CO₂ end almindelig betonproduktion. Det kan også være Naturli, hvis plantemad, udgør et mere bæredygtigt alternativ til fx kød, mælk eller smør. Vi vil foretage et individuelt skøn ved hver case, men stræber efter, at finde de virksomheder, der er mest bæredygtige indenfor eget felt.

Definition af klimavirksomhed

Ud fra ovenstående defineres en klimavirksomhed overordnet set således:

HVAD ER EN KLIMAVIRKSOMHED?

Klimavirksomheder er virksomheder, der bidrager til ressourcereduktioner og har en strategi for, hvorledes de kan og vil bidrage til den grønne omstilling fx ved at inddrage SDG, CSR eller ESG. Virksomheden arbejder gerne cirkulært, dokumenterer egne reduktioner i relation til det specifikke forretningsområde og/eller er evt. blevet miljøcertificeret inden for eget felt.



⁴ <https://www.danskskovforening.dk/raadgivning/certificering-af-skov/>

⁵ <https://www.xn--bredygtigtbyggeri-rrb.dk/standarder-for-baeredygtigt-byggeri>

⁶ https://www.epddanmark.dk/media/5ajndan3/epddanmark_guide3.pdf

⁷ <https://www.c2ccertified.org/get-certified/product-certification>

⁸ <https://smvguiden.dk/forretningskoncept/certificerings-og-maerkningsordninger-baeredygtige-produkter/#:~:text=Som%20udgangspunkt%20er%20b%C3%A6redygtighed%20sv%C3%A6rt,vi%20gennem%C3%A5r%20i%20denne%20artikel.>



AFGRÆNSNING I FORBINDELSE MED UDVÆLGELSE AF VIRKSOMHEDER

Udvælgelsen af virksomhederne sker generelt på baggrund af data vedr. grøn omstilling, der er offentligt tilgængeligt, og vi tager forbehold for, at vores udvælgelse sker på et overordnet niveau, og ikke kan leve op til nationale og internationale standarder, der fx bruges til certificeringer og lign. Derfor har vi lavet kriterierne, så vi læner os op ad andres standarder, certificeringer eller værktøjer. Begrebet "Klimavirksomheder", skal ses i ovenstående sammenhæng og bør ikke bruges ukritisk.

Da fokus i udvælgelsen af cases, er på klima og co2-reduktioner, betyder det, at kriterier som biodiversitet inden for miljø, økonomisk- og social bæredygtighed ikke er med i krav eller kriterier. Det vil dog stadig have positiv betydning for udvælgelsen af en virksomhed, hvis de har mål, rapportering eller fokus på nogle af disse emner.

Kvalitetssikring i forbindelse med udvælgelse af virksomheder

Det er vigtigt, at virksomhederne reelt arbejder indenfor den grønne omstilling. Det er derfor centralt, at vi forsøger at sikre os imod greenwashing. Kangun, Carlson og Grove (1991) definerede i 1990'erne "greenwashing", som en virksomheds påstand om at være bæredygtig, der er banal, misledende eller bedragerisk overfor kunder. Senere definitioner, har tilføjet, at det er en specifik symbolsk strategi, virksomheder bruger, for at sætte sig selv i et positivt lys (Vollero, A. 2022; s. 8-9) Herudover, er vi opmærksomme på forbrugerombudsmandens krav om miljømarkedsføring, som alle virksomheder skal leve op til (Forbrugerombudsmanden, 2021).

Greenwashing er ofte kompliceret at identificere, og det kan ikke forudsættes, at data vedr. dette er offentligt tilgængeligt. Derfor forsøger vi at søge råd og vejledning hos organisationer og videnscentre, der har større kendskab til konkrete virksomheder. Herudover vil vi forsøge at undersøge virksomhedernes data omkring grøn omstilling og evt. bede dem om at sende både kvantitative og kvalitative data. Herudover, vil vi også være opmærksomme på om virksomhederne har nationale og internationale relationer eller samarbejder, der går imod DEG's værdigrundlag.



Referencer

Clément, A. Robinot, É. Trespeuch, L. 2022. *Improving ESG scores with sustainability concepts*. In: Sustainability, 14, 13154, MDPI.

CSR.dk – Forum for bæredygtig forretning. 2022. Grøn strøm-certifikater får dumpekarakter. CSR.dk. Web: <https://csr.dk/gr%C3%B8n-str%C3%B8m-certifikater-f%C3%A5r-dumpekarakter> (Besøgt: 10-01-2023)

Bredsdorff, M. 2022. *Hele branchen kender kritikken af greenwashing. Alligevel forsætter grønt cirkus*. Politiken. Web: <https://politiken.dk/klima/art9004251/Hele-branchen-kender-kritikken-af-greenwashing.-Alligevel-forts%C3%A6tter-gr%C3%B8nt-cirkus> (Besøgt: 10-01-2023)

DEG. 2021. Klimapartnerskaber og Uddannelse. Deg.dk. Web: https://deg.dk/files/media/document/DE%20Klimapartnerskaber%20og%20udd_A4-SEP%202021-K1_0.pdf (Besøgt: 16-01-2023)

Forbrugerombudsmanden. 2021. *Kvikguide til virksomheder om miljømarkedsføring*.

Li, M. Wiedmann, T. Hadjikakou, M. 2019. *Enabling full supply chain corporate responsibility: Scope 3 emissions targets for ambitious climate change mitigation* in: Environ. Sci. Technology. S. 400-411. American Chemical Society.

Montiel, I. Cuervo-Cazurra, A. Park, J. Antolín-López, R. Husted, B.W. 2021. *Implementing the United Nations' Sustainable Development Goals in international business*. In: Journal of International business studies, 52, 999-1030. Academy of International business.

Plechinger, M. 2021. Fortsat tvivl om effekten af grønne certifikater. EnergiWatch. Web: <https://energiwatch.dk/Energinyt/Renewables/article12834991.ece> (Besøgt: 10-01-2023)

Swain, R, B. Sweet, S. 2021. *Sustainable Consumption and Production, Volume 2 – Circular Economy and Beyond*. Palgrave Macmillan.

Vollero, A. 2022. *Greenwashing: Foundations and emerging research on corporate sustainability and deceptive communication*. Emerald Publishing Limited.

Yudelson, J. 2016. *Reinventing Green Building: Why certification Systems Aren't Working and What we can do about it*. New Society Publishers.